

SPAREBANKEN SØR
BOLIGKREDITT AS

Årsrapport 2018

Innhold

- 3 Styrets beretning
- 6 Resultatregnskap
- 7 Utvidet resultatregnskap
- 8 Balanse
- 9 Kontantstrømoppstilling
- 10 Egenkapitaloppstilling
- 11 Noter
- 38 Erklæring fra styret og daglig leder
- 39 Revisjonsberetning for 2018

Styrets beretning

VIRKSOMHET

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapets virksomhet drives fra Kristiansand. Selskapet har konsesjon fra Finanstilsynet som kredittforetak med rett til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Sparebanken Sør Boligkreditt AS er en del av Sparebanken Sør sin langsiktige finansieringsstrategi. Samtlige aksjer eies av Sparebanken Sør og regnskapet er konsolidert inn i konsernregnskapet til Sparebanken Sør. Virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Det er oppnevnt egen gransker for boligkredittforetaket, som ivaretar kvartalsvis analyse av selskapets sikkerhetsmasse.

Sikkerhetsmassen består av pantesikrede boliglån, rentebærende verdipapirer og finansielle derivater. Alle boliglån er innvilget av Sparebanken Sør og overtatt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS. De pantesikrede lånene oppfyller de krav som selskapet stiller for lån som kan inngå i selskapets sikkerhetsmasse. Et hovedkrav er at utestående lånesaldo på hvert enkelt lån som overtas av selskapet, ikke skal overstige 75 % av panteobjektets markedsverdi på overtakelsestidspunktet.

Ved utgangen av 2018 hadde selskapet overtatt en boliglånsportefølje på kr 38 737 mill. kroner fra Sparebanken Sør, hvorav 38 646 mill. kroner inngikk i selskapets kvalifiserte sikkerhetsmasse. Sparebanken Sør Boligkreditt AS hadde utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 36 014 mill. kroner.

Selskapet har etablert et EMTCN (European Medium Term Covered Note) program som gir selskapet muligheten til å diversifisere finansieringen ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett utenfor det norske obligasjonsmarkedet. I 2018 ble det utstedt 500 mill. euro som covered bond under programmet.

RESULTAT- OG BALANSEUTVIKLING

Regnskapet for 2018 i Sparebanken Sør Boligkreditt AS viste et resultat etter skatt på 211,7 mill. kroner, mot 185,8 mill. kroner i 2017.

Selskapet hadde netto renteinntekter på 378,7 mill. kroner, mot 360,3 mill. kroner i 2017. Økningen skyldes hovedsakelig økt utlånsvolum i perioden.

Netto inntekter fra finansielle instrumenter bidro negativt med 23,0 mill. kroner i 2018, mot et negativt bidrag på 47,5 mill. kroner i 2017. Av negativ resultateffekt i 2018 skyldes 1,5 mill. verdiendringer på basisswapper.

Basisswapper er derivatkontrakter som er inngått i forbindelse med langsiktig finansiering i internasjonale kapitalmarkeder, hvor valutaen konverteres til norske kroner. Dette er sikringsinstrumenter, og sett over instrumentenes løpetid er markedsverdiendringene lik null, forutsatt at obligasjonen holdes til forfall.

Driftskostnadene utgjorde 71,1 mill. kroner i 2018, mot 60,2 mill. kroner i 2017.

Samlede eiendeler pr. 31.12.2018 utgjorde 42 171 mill. kroner, hvorav netto utlån til kunder beløp seg til 38 729 mill. kroner. På samme tidspunkt i 2017 var tilsvarende tall henholdsvis 32 332 mill. kroner og 30 968 mill. kroner.

Utlånsporteføljen var pr. 31.12.2018 finansiert ved emisjon av obligasjoner på 36 014 mill. kroner, samt ved egenkapital og kassekreditt fra Sparebanken Sør. Selskapet hadde pr. 31.12.2018 innbetalt kapital på til sammen 1 625 mill. kroner, herav aksjekapital på 1 125 mill. kroner og overkurs på 500 mill. kroner.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har en kassekreditt på 4 000 mill. kroner i Sparebanken Sør, som pr. 31.12.2018 var trukket opp med 2 891 mill. kroner.

I samsvar med norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede.

SOLIDITET

Ansvarlig kapital i selskapet utgjorde 3 168 mill. kroner ved utgangen av 2018. Dette tilsvarte en kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning på 19,5 %, mens det myndighetspålagte minimumskrav utgjorde h.h.v. 12,0 %, 13,5% og 15,5 %. Kapitaldekningen er beregnet utfra standardmetoden i Basel II - regelverket. Styret vurderer selskapets soliditet og risikobærende evne til å være meget god.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Sparebanken Sør Boligkreditt AS sine prinsipper for eierstyring og selskapsledelse, bygger på norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse utarbeidet av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Foretaket tilpasser seg nevnte rammeverk, og Sparebanken Sør Boligkreditts prinsipper og policy skal sikre at virksomhetsstyringen er i tråd med allmenne og anerkjente oppfatninger og standarder, samt i samsvar med lover og forskrifter.

Hensikten er å klargjøre rollefordelingen mellom selskapets styrende organer og daglig ledelse, utover det som følger av lovgivningen. Videre skal virksomhetsstyringen sikre et godt samspill mellom de ulike interessenter som aksjonærer, långivere, kunder, ansatte, styringsorganer, ledelse og samfunnet for øvrig. Prinsippene for foretaksstyring er konkretisert i ulike styringsdokumenter for Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin virksomhet. Dette omfatter blant annet selskapets vedtekter, strategier og rammeverk for styring og kontroll. Det er styrets oppfatning at Sparebanken Sør Boligkreditts virksomhetsstyring er tilfredsstillende og i overensstemmelse med gjeldende prinsipper og policy.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin formålsparagraf følger av selskapets vedtekter. Selskapets formål er å erverve bolighypoteklån og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Virksomheten skal drives med tilfredsstillende lønnsomhet og lav risiko. Selskapet eies 100 prosent av Sparebanken Sør. Selskapets forretningsstrategi danner grunnlaget for Sparebanken Sør Boligkreditt AS sin økonomiske avkastning, vekst og utvikling.

Styret i Sparebanken Sør Boligkreditt AS har utarbeidet en årsplan for sitt arbeid og foretar løpende en vurdering av selskapets strategiske forretningsgrunnlag. Det er avholdt 7 styremøter i 2018. Oppfølging av drift, risiko- og kapitalstyring, og overvåking av markeder og rammebetingelser har vært styrets fokusområder. Foretakets risikostrategi er vedtatt av styret, og styret foretar en gjennomgang av foretakets risikostyring og internkontroll. Identifiserte risikoområder og eventuelle vesentlige kontrollavvik rapporteres jevnlig.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har inngått driftsavtaler med Sparebanken Sør. Avtalene omfatter blant annet kapitalstyring, risikostyring, intern revisjon, finansiell rapportering, økonomistyring og internkontroll. Inkludert i dette er månedlig og kvartalsvis finansiell rapportering og det er utarbeidet en fast mal for rapportering som skal sikre fullstendighet i rapporteringsgrunnlaget og konsistent prinsippbruk. Selskapets ledelse foretar, i tillegg til gjennomgang av regnskapene og risikorapportering, løpende driftsrapportering i forhold til selskapets målsetninger med orientering til styret på hvert styremøte.

Foretakets etiske retningslinjer følger overordnet policy vedtatt for konsernet og omfatter varslingsplikt ved kritikkverdige forhold, herunder brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter. Store foretak skal gi informasjon om sin håndtering av samfunnsansvar, jfr. RL §3-3c. Morbanken Sparebanken Sør avgir slik redegjørelse for konsernet som også dekker datterselskapene. Det vises til morbankens årsrapport for ytterligere informasjon.

Som heleid datterselskap av Sparebanken Sør er Sparebanken Sør Boligkreditt AS unntatt fra å ha eget revisjonsutvalg. Compliancefunksjon ivaretas gjennom selskapets leveranseavtale med Sparebanken Sørs avdeling for risikostyring. Foretaket har en uavhengig ekstern revisor (PWC) og intern revisjon (Sparebanken Sør). PWC er oppnevnt som gransker av Finanstilsynet. Virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Styret og administrasjonen tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med Finanstilsynet.

RISIKOFORHOLD

Med konsesjon som kredittforetak er Sparebanken Sør Boligkreditt AS underlagt en rekke lover, forskrifter og anbefalinger. Selskapet formåler å finansiere utlånsvirksomhet gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett med god rating. Dette innebærer at Sparebanken Sør Boligkreditt AS tilstreber at alle risikoforhold holdes på et lavt nivå. Foretaket har etablert styrevedtatte retningslinjer og rammer for styring og kontroll av ulike risikoområder, som ivaretar krav fra myndigheter, ratingbyrå og investorer. Selskapet legger vekt på å identifisere, måle og styre risikoelementene på en måte som gjør at selskapet har høy tillit i markedet og oppnår høy rating på sine obligasjoner.

I selskapets kredittstrategi og kredittpolitikk er det fastsatt rammer for krav som skal stilles til låntakere og sikkerhet for lån som kan overtas av selskapet. Styret vurderer at samlet kvalitet på låneporteføljen er meget god, og at kredittrisikoen er lav.

I henhold til styrevedtatte krav er det i 2018 gjennomført stresstesting av verdien i sikkerhetsmassen ved simulering av et kraftig boligprisfall. Styret mener at resultatet av stresstestene er tilfredsstillende.

Selskapets utlån til kunder er i norske kroner til flytende rente, med seks ukers varslingsfrist ved rentjustering. Utlånene er finansiert ved utstedelse av obligasjoner i norske kroner og Euro, og er foretatt til flytende og fast rente. Gjeld i valuta er swappet til norske kroner, og gjeld opptatt til fast rente er swappet til flytende rente. All gjeld i utenlandsk valuta og gjeld til fast rente føres etter reglene om sikringsbokføring.

Styret vurderer den samlede markedsrisikoen til å være lav.

Selskapet legger ut obligasjoner med ensidig rett til å forlenge løpetiden med inntil 12 måneder. For øvrig består finansieringen av egenkapital og kassekreditt fra Sparebanken Sør. I tillegg har selskapet en revolverende trekkrettighet i Sparebanken Sør, som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner som eventuelt ikke blir refinansiert i markedet. Styret vurderer at selskapets likviditetsrisiko er lav.

Selskapet oppfylte likviditetskravene (Liquidity Coverage Ratio – LCR) som er innført for europeiske banker og finansieringsforetak med god margin pr. 31.12.2018. Kravet til LCR var 100% fra 31.12.2017.

Det er inngått en avtale (Management Service Agreement) med Sparebanken Sør som omfatter alle nødvendige tjenesteleveranser for selskapets drift, og styret vurderer at selskapets operasjonelle risiko er lav.

ANSATTE OG ARBEIDSMILJØ

Selskapet hadde ingen ansatte pr. 31.12.2018 og det er ingen relevante kommentarer i forhold til det interne arbeidsmiljø. Styret består av fire personer, hvorav en er kvinne.

RATING

Obligasjoner med fortrinnsrett som er utstedt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS, har Aaa rating fra Moody's.

SAMFUNNSANSVAR

Selskapet legger til grunn at arbeidet med samfunnsansvar finner sted i nært samarbeid med og etter de samme retningslinjer som i Sparebanken Sør. Selskapet driver ikke virksomhet som forurensar det ytre miljø.

FREMTIDSUTSIKTER

Styret anser fremtidsutsiktene for selskapets virksomhet til å være gode. Sparebanken Sør Boligkreditt AS tar sikte på å erverve ytterligere lån fra Sparebanken Sør fremover, og det er selskapets intensjon å kunne utstede nye åpne obligasjonslån med fortrinnsrett i pantesikrede boliglån, rettet mot investorer i inn- eller utland.

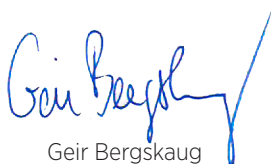
Basert på selskapets risikoprofil forventes det at tapkostnadene i 2019 forblir lave.

DISPONERINGER

Årsresultat etter skatt for 2018 utgjorde kr 211,7 mill. kroner. Styret foreslår at beløpet i sin helhet overføres til annen egenkapital.

Kristiansand, 4. mars 2019

Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

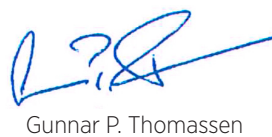
Geir Bergskaug

Styreleder

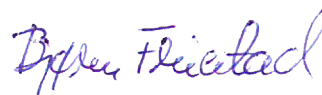
Seunn Smith-Tønnessen

Styremedlem

Gunnar P. Thomassen

Styremedlem

Bjørn Friestad

Styremedlem

Marianne Lofthus

Daglig leder

Resultatregnskap

TUSEN KRONER	Noter	31.12.2018	31.12.2017
Renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost	12, 21	894 175	774 764
Renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi	12, 21	26 056	12 655
Rentekostnader	12, 21	541 535	427 148
Netto renteinntekter	12, 21	378 696	360 271
Provisjonsinntekter		170	149
Provisjonskostnader		5 000	5 000
Netto provisjonsinntekter		-4 830	-4 851
Netto verdiendringer fra finansielle instrumenter	13	-22 969	-47 484
Personalkostnader		54	54
Andre driftskostnader	14	70 997	60 127
Sum kostnader		71 050	60 180
Resultat før tap		279 847	247 756
Tap på utlån og ubenyttet kreditt	5, 8, 26	-2 427	-
Resultat før skattekostnad		282 275	247 756
Skattekostnad	15	70 565	61 939
Resultat for perioden		211 709	185 817

Utvidet resultatregnskap

TUSEN KRONER	Noter	31.12.2018	31.12.2017
Resultat for perioden		211 709	185 817
Poster som vil bli omklassifisert til resultatet			
Verdiendring basisswap		-19 511	0
Skatteeffekt		4 878	0
Sum totalresultat for perioden		197 076	185 817

Note 1 til 27 er en integrert del av regnskapet.

Balanse

TUSEN KRONER	Noter	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	16,17,22	343 083	152 957
Netto utlån til kunder	5,6,7,8,16,17	38 728 856	30 967 963
Obligasjoner og sertifikater	16,17,18	2 625 663	808 817
Finansielle derivater	16,17,19	421 929	368 812
Eiendeler ved utsatt skatt	15	28 064	14 920
Andre eiendeler		23 217	18 097
SUM EIENDELER		42 170 810	32 331 567
GJELD OG EGENKAPITAL			
Gjeld til kredittinstitusjoner	16, 22	2 893 918	3 360 846
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10,11,16,20	36 014 179	26 495 406
Finansielle derivater	16,17,19	0	22 975
Betalbar skatt	15	83 336	68 166
Annen gjeld		8 743	7 444
Sum gjeld		39 000 176	29 954 837
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital	4	1 625 000	1 025 000
Opptjent egenkapital	4	1 545 635	1 351 730
Sum egenkapital		3 170 635	2 376 730
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		42 170 810	32 331 567

Note 1 til 27 er en integrert del av regnskapet.

Kristiansand, 4. mars 2019

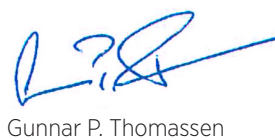
Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Geir Bergskaug
Styreleder

Seunn Smith-Tønnessen
Styremedlem

Gunnar P. Thomassen
Styremedlem

Bjørn Friestad
Styremedlem

Marianne Lofthus
Daglig leder

Kontantstrømoppstilling

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Renteinnbetalinger	912 501	783 006
Renteutbetalinger	-501 098	-409 601
Driftsutbetalinger	-74 528	-64 567
Endring utlån til kunder	-7 751 384	-2 838 082
Utbetaling av skatt	-68 099	-82 776
Netto kontantstrøm fra driften	-7 482 607	-2 612 020
Endring obligasjoner og sertifikater	-1 816 845	48 844
Endring andre eiendeler	205 150	72 431
Endring innlån fra kredittinstitusjoner	-468 551	1 304 427
Endring øvrig gjeld	1 299	411
Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	-2 078 948	1 426 113
Innbetalt aksjekapital	600 000	0
Innbetalinger obligasjonsgjeld	15 559 155	6 201 315
Utbetalinger obligasjonsgjeld	-6 407 473	-4 916 706
Netto kontantstrøm fra langsiktig finansieringsvirksomhet	9 751 682	1 284 610
Netto endring likvider	190 127	98 702
Likviditetsbeholdning 01.01	152 957	54 254
Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	343 083	152 957

Egenkapitaloppstilling

TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum
Balanse 31.12.2016	525 000	500 000	1 165 913	2 190 913
Resultat 2017	0	0	185 817	185 817
Balanse 31.12.2017	525 000	500 000	1 351 730	2 376 730
Endring som følge av IFRS 9	0	0	-4 228	-4 228
Skatteeffekt	0	0	1 057	1 057
Balanse 01.01.2018	525 000	500 000	1 348 559	2 373 559
Kapitalforhøyelse	600 000	0	0	600 000
Resultat 2018	0	0	211 709	211 709
Andre inntekter og kostnader	0	0	-14 633	-14 633
Balanse 31.12.2018	1 125 000	500 000	1 545 635	3 170 635

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELL INFORMASJON

Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør og har forretningskontor i Kristiansand. Selskapet har konsesjon som kredittforetak med mulighet til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har som hovedformål å erverve utlån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi, og utstede obligasjoner med fortrinnsrett mot nasjonale og internasjonale investorer.

Alle beløp i regnskapet er oppgitt i tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt. Selskapets regnskap presenteres i norske kroner (NOK) som er den funksjonelle valuta.

Regnskapet for 2018 ble avlagt av styret 4. mars 2019, og skal endelig godkjennes av generalforsamlingen 28. mars 2019. Generalforsamlingen er selskapets øverste organ.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Selskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er vedtatt av EU, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven.

Selskapsregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter over utvidet resultat.

Regnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og hendelser under ellers like forhold.

INNTEKTSFØRING

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser, som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Renteinntekter og rentekostnader knyttet til instrumenter som måles til virkelig verdi over resultatet, presenteres som en del av netto renteinntekter. Verdiendringer, herunder verdiendringer knyttet til renteelementet, føres som netto inntekter fra andre finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og provisjonskostnader som er en direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten er levert. Gebyrer for etablering av låneavtaler amortiseres over lånets forventede løpetid. Gebyrer knyttet til utlån som måles til virkelig verdi resultatføres direkte.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

1. januar 2018 ble ny regnskapsstandard IFRS 9 iverksatt. Samtidig ble standarden implementert i regnskapet. Selskapet valgte å ikke benytte seg av tidlig tilpasning til IFRS 9, og dette medfører at alle sammenligningstall fra tidligere perioder er utarbeidet etter IAS 39. Standarden ble implementert retrospektivt. Sikringsbokføring var unntatt. Retrospektiv anvendelse innebar at Sparebanken Sør Boligkreditt AS utarbeidet åpningsbalansen 1. januar 2018 som om de nye prinsippene alltid hadde vært anvendt.

Effekten av de nye prinsippene i åpningsbalansen for 2018, ble ført mot egenkapitalen.

Regnskapsprinsipper gjeldende før 1.1.2018 er gjengitt i note 27.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når banken blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller banken overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført.

En finansiell forpliktelse fraregnes når forpliktelsen er innfridd, kansellert eller utløpt. Når en eksisterende finansiell forpliktelse erstattes med en ny forpliktelse fra samme långiver hvor vilkårene er vesentlig endret, eller vilkårene på en eksisterende forpliktelse er vesentlig modifisert, fraregnes den opprinnelige forpliktelsen og en ny forpliktelse innregnes. Forskjellen i balanseført verdi innregnes i resultat.

Klassifisering og måling

Måling av den finansielle eiendelen bestemmes ved førstegangsinnregning av eiendelen.

IFRS 9 har i forhold til IAS 39 en mer prinsippbasert tilnærming, hva gjelder vurdering av om finansielle eiendeler skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi. Målekategoriene for finansielle eiendeler i IAS 39 (virkelig verdi over resultat, tilgjengelig for salg, holdt til forfall og amortisert kost) har blitt erstattet av følgende tre kategorier i

IFRS 9:

- Virkelig verdi med verdiendringer over resultat.
- Amortisert kost.
- Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi.

Klassifiseringen ved førstegangsinregning er basert på om instrumentene holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, og hvorvidt kontraktsfestede kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer.

Finansielle instrumenter som holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betalinger av renter og hovedstol eller der formålet med eie av instrumentet ikke er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Derivater som benyttes i forbindelse med sikringsbokføring måles etter prinsippene for sikringsbokføring. Se eget avsnitt.

Implementering av IFRS 9 pr. 1.1.2018 gav en økning i totale tapsnedskrivninger på 4 mill. kroner. Implementeringen av IFRS 9 hadde en negativ effekt på ansvarlige kapital. Selskapet benyttet seg ikke av overgangsregelen for beregning av kapitaldekning. Egenkapitaleffekten fremkommer også av egenkapitaloppstillingen. Endring i klassifisering fremkommer av note 16 – Finansielle instrumenter etter kategori. Alle overgangseffekter ble presentert i årsregnskapet for 2017.

Selskapets finansielle eiendeler som ble målt til virkelig verdi under IAS 39, måles også til virkelig verdi under IFRS 9. Det er ingen endringer i klassifisering og måling av selskapets finansielle forpliktelser.

Virkelig verdi med verdiendring over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, men derivater utpekt som sikringsinstrumenter skal bokføres i samsvar med prinsippene for sikringsbokføring.

Selskapet har ved overgangen til ny standard valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Kategorien omfatter videregående- og valutaswapper opprettet før 1.1.2018 som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring av obligasjoner utstedt med fast rente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Amortisert kost

Selskapet måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal føres til amortisert kost. Alle innlån og utlån med flytende rente er klassifisert til amortisert kost.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring for obligasjoner utstedt med fastrente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt.

Etterfølgende måling

Måling til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Måling av finansielle instrumenter som omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter med omsetning i et aktivt marked verdsettes til observerte markedspriser.

Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter, som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesmetodene baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, referanse til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelsene baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Virkelig verdi på rentebærende verdipapirer fastsettes på bakgrunn av etablerte markedsverdier rapportert fra ledende eksterne markedsaktører, eller ved at virkelig verdi kalkuleres på grunnlag av markedets aktuelle rentekurve og kredittspreadkurve til enhver tid.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper legges markedets på enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

Måling til amortisert kost

Etterfølgende måling av finansielle instrumenter målt til amortisert kost gjøres ved bruk av effektiv rentes-metode og er gjenstand for tapsavsetninger. Gevinst og tap føres i resultat når eiendelen er fraregnet, modifisert eller nedskrevet.

Finansielle eiendeler til amortisert kost inkluderer kundefordringer og utlån til kunder.

Amortisert kost er definert som balanseført verdi ved førstegangs balanseføring, med fradrag for mottatte/betalte renter og avdrag, med tillegg av påløpte effektive renter, justert for netto nedskrivning og netto bokført effekt av eventuell verdisikring.

Effektiv rentemetode er en metode som beregner amortisert kost og som periodiserer renteinntekter/kostnader til relevant periode. Renteinntekter inntektsføres etter effektiv rentes metode. Den effektive rentesatsen er den renten som ved neddiskontering av lånets kontantstrømmer over forventet løpetid, gir en verdi lik lånets amortiserte kost på etableringstidspunktet. Det innebærer at en eventuell forskjell mellom lånets opprinnelige balanseførte verdi og påløpte verdi blir periodisert over lånets forventede løpetid.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente og valutaswapper måles til virkelig verdi i balansen. Verdiendringer føres over resultat med unntak av rente- og valutaswapper inngått fra og med 1.1.2018. Her vil verdiendringer som skyldes endringer i spredder bli regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen, kun i de tilfeller hvor selskapet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Hovedregel er at tapsavsetning beregnes utfra forventet kredittap over de neste 12 måneder eller forventet kredittap over hele levetiden. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kredittisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kredittisiko på rapporteringstidspunktet. Dersom kredittisikoen ikke har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning vil tapsavsetning beregnes fra forventet kredittap over de neste 12 måneder.

I balansen reduseres nedskrivninger på utlån engasjementenes balanseførte verdi. I resultatregnskapet består posten tap på utlån av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger på lån og ubenyttede kreditter, samt inngang på tidligere konstaterte tap. Tap på utlån er basert på modellberegninger samt kvalitative vurdering av bankens utlåns- og garantiportefølje i henhold til IFRS 9.

For ytterligere beskrivelse vises det til note 26.

Avsetninger for tap

Overgangen til IFRS 9 har endret selskapets regnskapsføring av tapsavsetning for finansielle eiendeler, ved å gå fra objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet i IAS 39 til en modell som er basert på forventet kredittap (ECL). IFRS 9 krever at selskapet innregner en avsetning for forventede kredittap for alle gjeldsinstrumenter som ikke er holdt til virkelig verdi over resultat.

Modellen for nedskrivninger etter IFRS 9 er beskrevet i note 26.

Verdireduksjon på utlån som følger av kvalitative vurderinger

Nedskrivning for tap basert på kvalitative vurderinger foretas når det foreligger objektive indikasjoner for at et utlån har verdifall som følge av kredittap. En nedskrivning blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet. Alle utlån som anses som vesentlige blir vurdert for å se om det foreligger objektive indikasjoner på svekket kredittverdighet, og om den objektive indikasjonen med stor sannsynlighet vil medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Objektive indikasjoner vil kunne være mislighold, konkurser, gjeldsordning, illikviditet eller andre vesentlige finansielle problemer.

Selskapet vurderer en finansiell eiendel som misligholdt hvis kontraktsfestede betalinger er overtrukket med mer enn 1 000 kroner i mer enn 90 dager.

Verdireduksjon på utlån og ubenyttede kreditter som følger av modellberegninger

Utlån som ikke har vært gjenstand for kvalitative nedskrivninger inngår i beregningsgrunnlaget for modellbaserte nedskrivninger. Tilsvarende gjelder også for ubenyttede kreditter.

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost. Den nye standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene. Modellen beregner forventet tap for alle kunder på kontonivå. Modellen inkluderer også ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kredittisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelige, bokføres disse som konstaterte tap. Noen konstaterte tap vil være dekket gjennom tidligere foretatte individuelle tapsnedskrivninger, og konstateringen vil da føres mot tidligere avsetning. Konstaterte tap uten dekning i kvalitativt vurdert tapsnedskrivning, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsnedskrivninger, resultatføres.

Presentasjon i balanse og resultatregnskap

Utlån

Utlån balanseføres enten som utlån og fordringer på kredittinstitusjoner eller som netto utlån til kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost. Verdiendringer, som skyldes nedskrivninger, føres i resultatet under tap på utlån og ubenyttede kreditter.

Verdiendringer på utlån til personkunder med sikkerhet i bolig (morbank), fremkommer under utvidet resultat.

Obligasjoner og sertifikater

I balanseposten inngår selskapets sertifikat og obligasjonsbeholdning. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Finansielle derivater (eiendeler og gjeld)

I balanseposten inngår finansielle derivater. Verdiendringer knyttet til derivatene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

I balanseposten inngår forpliktelser til kredittinstitusjoner og kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I balanseposten inngår utstedt verdipapirgjeld. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader. Ved førtidig innfrielse eller tilbakekjøp av utstedte obligasjoner føres evt. gevinst og tap under netto verdiendringer fra finansielle instrumenter.

SIKRINGSBOKFØRING

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

Bankens kriterier for å klassifisere et derivat som et sikringsinstrument er:

- Sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi til obligasjonen som utstedes.
- Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet.
- Effektiviteten til sikringen kan måles pålitelig.
- Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv og forventes å være effektiv hele løpetiden.

Sparebanken Sør benytter virkelig verdi-sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode. Når sikringen er etablert og effektiv, vil rente- og valutaswapper balanseføres til virkelig verdi og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Sikringsobjektet balanseføres til amortisert kost. Endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen regnskapsføres som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av obligasjonsgjelden og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

IFRS 9 forenklet kravene til sikringsbokføring ved å knytte sikringseffektiviteten tettere sammen med risikostyringsaktiviteter, og gir dermed større mulighet for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80-125 prosent er fjernet og er erstattet av mer kvalitative krav.

I henhold til IFRS 9 er en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest tilstrekkelig, mens sikringseffektivitet i henhold til IAS 39 måtte betraktes både retrospektivt og prospektivt. Ineffektivitet i sikringen, definert som forskjellen mellom verdireguleringen av sikringsinstrumenter og verdjustering av sikringsobjektet, innregnes i resultatregnskapet etter hvert som det oppstår. Unntaket er den delen av verdireguleringen som skyldes en endring i basisspread knyttet til sikringsinstrumentene.

For rente og valutaswapper opprettet fra og med 1.1.2018 vil verdiendringer som skyldes endringer i spredder, bli regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt. Rente og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 vil bokføres til virkelig verdi over resultat til disse forfaller.

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil selskapet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER

Inntekter og kostnader i valuta er omregnet til norske kroner etter kursene på transaksjonstidspunktet.

Balanseposter i valuta er sikret ved tilsvarende poster på motsatt side i balansen eller ved gjennomføring av sikringshandler. Valutaderivater (valutaterminer) handlet mot kunder avdekkes på tilsvarende måte mot annen ekstern motpart. Eiendeler og gjeld i fremmed valuta er omregnet til norske kroner etter bankenes midtkurser på balansedagen. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer fra andre finansielle instrumenter.

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil selskapet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig å bli regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

All valutaeksponering til selskapet er knyttet til finansiering og er sikret fullt ut ved valutaswapper.

INNETKTSKATT

Inntektsskatt periodiseres som en kostnad uavhengig av betalingstidspunktet. Skattekostnaden reflekterer således årets og fremtidig betalbar skatt som følge av årets aktivitet. Inntektsskatt, som ventes utlignet på årets resultat, inngår i årets skattekostnad og benevnes betalbar skatt. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall utlignes mot hverandre.

Eventuell netto utsatt skattefordel føres opp som en eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende forskjellene vil kunne realiseres. Likeledes vil selskapet redusere eiendel ved utsatt skatt i den grad selskapet ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Kontanter og kontantekvivalenter er definert som utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner.

ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

Selskapet har tatt i bruk følgende standarder og endringer i standarder med effekt fra 1. januar 2018.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 Finansielle Instrumenter erstattet IAS 39 Finansielle Instrumenter: Innregning og måling og ble gjeldende fra 1. januar 2018. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering og måling, tapsavsetning, fraregning og sikringsbokføring.

Selskapet har implementert IFRS 9 retrospektivt, med unntak av sikringsbokføring, som selskapet har implementert prospektivt fra dato for overgang til IFRS 9.

Selskapet har ikke utarbeidet sammenligningstall for perioden som startet 1. januar 2017. Se eget avsnitt om finansielle instrumenter for beskrivelse av prinsipper, note 26 for kvalitative modellbeskrivelser.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Standarden hadde regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2018 og erstatter tidligere IAS 18 driftsinntekter med tilhørende tolkninger. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder med noen få unntak, alle inntektsbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (f. eks. salg av eiendom, anlegg og utstyr).

IFRS 15 krever at virksomheter bruker skjønn, og tar hensyn til alle relevante fakta og omstendigheter når kundekontraktene vurderes i de ulike stegene i modellen. Standarden spesifiserer også regnskapsføringen knyttet til de marginale utgiftene knyttet til oppnåelse av en kontrakt og de utgiftene som foretaket pådrar seg for å oppfylle denne kontrakten. I tillegg krever standarden omfattende noteopplysninger.

Selskapet påvirkes i liten grad av implementeringen av IFRS 15 og det er ikke foretatt tilpasninger i regnskapet for regnskapsåret 2018, dette som følger av stor grad av finansielle eiendeler i balanse og resultat som behandles etter IFRS 9. Endringer anses som uvesentlige for selskapsregnskapet.

I tillegg til ovennevnte nye standarder og fortolkninger er det også endringer i andre standarder som vil kunne påvirke fremtidige rapportering. Effekten av endringene i disse standardene er vurdert å ha liten betydning for selskapets regnskap.

NOTE 2 – SKJØNNMESSIGE VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av regnskaper medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, har høy grad av kompleksitet. Forutsetninger og estimater som er vesentlige for selskapsregnskapet er presentert under.

GENERELT

Ved anvendelse av regnskapsprinsippene har selskapets ledelse på enkelte områder utøvd skjønn og lagt til grunn antagelser om fremtidige hendelser som grunnlag for regnskapsføringen. Det vil naturlig nok være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som bygger på bruk av skjønn og forutsetninger om fremtidige hendelser. Ved utøvelse av skjønn og fastsettelse av forutsetninger om fremtidige hendelser vil ledelsen se til tilgjengelig informasjon på balansedagen, historisk erfaring med lignende vurderinger, samt markedets og tredjeparters vurdering av de aktuelle forholdene. Selv om ledelsen legger til grunn sitt beste skjønn og bygger på de beste estimater som er tilgjengelig, må det påregnes at faktiske utfall i enkelte tilfeller kan avvike vesentlig fra det som legges til grunn for regnskapsføringen. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN

Vurdering av nedskrivninger der det foreligger objektive bevis på verdifall vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilken relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. Når sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerhetene måtte realiseres i lite likvide markeder, og vurdering av sikkerhetsverdier vil i slike situasjoner være beheftet med betydelig usikkerhet.

Selskapet har fra 1.1.2018 innført modellbasert tap i hht. ny standard IFRS 9 Finansielle instrumenter som erstattet tidligere standard IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. Dette har medført at man beregner tap på utlån der det ikke foreligger objektive bevis på tap etter en samlet modell. Modellen inneholder data for makroforhold og ved endringer i konjunkturer eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende. Tidspunkt og hvilke parameter som skal oppdateres avhenger til dels av skjønnsmessige vurderinger og kan variere mellom de ulike bankene.

Risikoen knyttet til den type utlån selskapet har, anses begrenset som følge av at sikkerhetsobjektene er privat boligeiendom.

NOTE 3 – RISIKOSTYRING

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal være et fundinginstrument for Sparebanken Sør slik at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping. Det er en forutsetning at risiko er undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal nyttiggjøre seg boliglånsporteføljer av høy kvalitet for å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett. En del av konsernet Sparebanken Sør sin forretningsstrategi er å holde en lav til moderat risikoprofil i all virksomhet. Risikostyring er et sentralt område i så vel daglig drift som i styrets løpende arbeid. Det vises forøvrig til konsernets Pilar 3 dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

ORGANISERING

Styret

Styret har det overordnede ansvar for kredittforetakets totale risikostyring, og skal påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier, rammeverk for risikoappetitt, risikoprofil og risikotoleranse. Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for kapitalplan og sammensetning av kapitalen.

Selskapets ledelse

Administrasjon og daglig ledelse av Sparebanken Sør Boligkreditt AS er basert på en tjenesteavtale (Management Service Agreement) mellom selskapet og morselskapet Sparebanken Sør.

Daglig leder har det overordnede ansvar for at kredittforetakets kredittstrategi og kredittpolitikk implementeres innenfor overordnede fullmakter og retningslinjer vedtatt av styret.

Ansvaret for gjennomføring av den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring i Sparebanken Sør og reguleres av leveranseavtale mellom kredittforetaket og Sparebanken Sør. Denne analysen skal være samordnet og integrert med øvrig planleggings- og strategiarbeid i konsernet.

Sparebanken Sør har en risikostyring som dekker hele konsernet, herunder Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Risikostyring skal identifisere, måle og vurdere selskapets totalrisiko, samt ha ansvar for compliance.

Internrevisor

Konsernets internrevisorer ivaretar internrevisjon av Sparebanken Sør Boligkreditt AS i henhold til egen leveranseavtale. Dette er en overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av selskapets internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om de virker hensiktsmessig og betryggende.

Risikostyringsprosessen

Det foreligger forsvarlige og hensiktsmessige strategier og prosesser for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

RISIKOKATEGORIER

Alle risikoer styres gjennom et rammeverk for risikoappetitt og med risikotoleranse. Det finnes mål for de ulike risikoparametere. Følgende risikokategorier er aktuelle:

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at selskapets motparter eller kunder ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine betalingsforpliktelser overfor Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på motparter/kunder. Dette gjelder utlån og verdipapirer, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter.

Kredittrisiko er en funksjon av to faktorer (hendelser), betjeningsevne og betjeningsvilje, samt verdi på underliggende sikkerheter. Begge hendelser må inntreffe med negativt utfall for at det skal kunne oppstå tap. Den første er manglende betjeningsevne eller betjeningsvilje hos debitor, og den andre er at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke selskapets krav ved eventuelt mislighold og påfølgende realisasjon av sikkerheten.

Kredittrisiko er definert som en vesentlig risiko, og selskapets målsetting er at kredittrisikoeksponering skal være lav. Styret vedtar selskapets kredittstrategi og kredittpolitikk, og kredittrisiko styres etter fastsatte toleranserammer og mål knyttet til risikoprofil og eksponering på porteføljnivå.

Styret mottar jevnlig rapportering av kredittrisiko. Sentralt i denne sammenhengen er utviklingen i utlån fordelt på ulike risikoklasser og bevegelse mellom klassene.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår i bankens ordinære virksomhet ved finansiering til fast rente og i annen valuta enn NOK, samt ved utlån til kunder til fast rente og i valuta og ved derivathandel mot kunder. Derivatkontraktene skal etableres mot velrennomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakt skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motpartskonsentrasjon.

Selskapet forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Selskapets motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Collateral Support Annex) mellom partene. Under CSA oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, oppnås at selskapet opprettholder en lavest mulig motpartsrisiko.

Opgjøringsrisiko

Opgjøringsrisiko er risiko for at en kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser med hensyn til oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer, etter at selskapet har anmodet om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Opgjøringsrisiko som selskapet er eksponert mot vurderes som lav.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at Sparebanken Sør Boligkreditt AS ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke evner å finansiere sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger, i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av finansiering til et kostnadsnivå utover det normale. Likviditetsrisiko omfatter også risikoen for at finansielle markeder som selskapet ønsker å benytte, ikke fungerer.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en likviditetsrisiko i henhold til myndighetspålagte krav. Risikoen skal være lav. Selskapets tilpasning skal positivt kunne sammenholdes med sammenliknbare boligkredittforetak og møte krav fra investorer i selskapets verdipapirer. Overvåkingen skjer ved kontroll av eksponering i forhold til vedtatte rammer og oppfølging av kvalitative krav.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente- og valutatransaksjoner som følge av endringer i rente- og valutakursnivå, og kan inndeles i renterisiko, valutarisiko og kredittspreadrisiko. Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en lav markedsrisiko.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for inntjeningsmessig tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for selskapets forpliktelser og fordringer, ikke er sammenfallende. Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved et 2 % poengs parallelt skift i rentenivået. I risikorammen inngår også eventuelle resultateffekter av ulike stress-scenarier med vridning i rentekurven.

Valutarisiko

Risiko for det økonomiske (inntjeningsmessige) tap som oppstår ved ufordelaktig endring i verdien på aktiva- og passivaposter (på og utenfor balansen) målt i basisvaluta (NOK) som følge av endring i valutakurser. Eksponering måles som størrelsen på tapspotensialet i et stress-scenario hvor valutakursene endrer seg med 10 %, og valutarisiko reguleres av rammer for maksimal aggregert valutaposisjon.

Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risiko for endringer i markedsværdien på et rentebærende verdipapir som følge av en generell endring i kredittmargin. En generell økning i kredittmarginer vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittmargin er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag for skift i forventet kreditt risiko og/eller endringer i andre markedsførhold. Selskapets kredittspread-eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kreditt risiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Forretningsrisiko kan også oppstå som følge av myndighetenes reguleringer. Risikoen omfatter også omdømme- eller renommérisiko som er risikoen knyttet til økte tap, reduserte inntekter og /eller økte kostnader som en følge av at selskapets renommé har blitt skadet.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er definert som interne forhold hvor den strategiske risikoen knytter seg til de strategier, planer og endringer som selskapet har eller legger opp til.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen som selskapet har for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko inkluderer mislighetsrisiko. Eksempler på operasjonelle risikoforhold kan være flere typer uønskede handlinger og hendelser, som blant annet hvitvasking, korrupsjon, underslag, innsidehandel, bedrageri, trusler mot ansatte, fullmaktsbrudd og brudd på vedtatte rutiner, svikt i IT-systemer med mer.

Overvåking av operasjonell risiko skjer ved kvalitative vurderinger. Det beregnes kapitalbehov på konsernnivå for operasjonell risiko i henhold til basismetoden. Den operasjonelle virksomheten i Sparebanken Sør Boligkreditt AS er sikret ved leveranseavtaler med Sparebanken Sør. Operasjonell risiko i Sparebanken Sør Boligkreditt AS

vurderes som lav.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er kreditt risiko som oppstår ved høy samlet eksponering på en enkelt motpart eller utsteder av sikkerhet, tilknyttede grupper av motparter, motparter med virksomhet innen samme bransje eller geografiske område og foretak som benytter samme form for sikkerhet, handler med samme vare eller har samme type virksomhetsområde.

For kreditt risiko er det et siktemål å unngå større risikokonsentrasjoner, herunder store engasjementer med enkeltkunder eller kundegrupper og grupper av engasjementer innenfor klasser med høy risiko, næringer eller geografiske områder.

Merrisikoen som følge av debitor konsentrasjon er etter selskapets oppfatning ikke til stede for Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Dette er en følge av lav kreditt risikoeksponering når man tar hensyn til kvaliteten på sikkerhetene.

SIKRINGSINSTRUMENTER

Selskapet benytter følgende sikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper) er avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.
- Rente- og valutabytteavtaler er avtaler om å bytte både rente- og valutabetingelser.

Formålet med bruk av rente- og valutaderivater er å avdekke selskapets rente- og valutarisiko.

NOTE 4 – KAPITALDEKNING

Konsernet Sparebanken Sør har en målsetting om å maksimere sin langsiktige verdiskaping. Konsernet har også en målsetting om at risikoprofilen skal være moderat til lav. Dette innebærer at god risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk element. Sparebanken Sør Boligkreditt AS er et instrument for å bygge opp under denne målsettingen.

Konsernet Sparebanken Sør har etablert en strategi og prosess for risikomåling, -styring og -kontroll som gir oversikt over de risikoer banken er eksponert for. Dette gir dermed grunnlag for vurdering og beregning av total kapitalbehov, og hvordan dette kan opprettholdes for å dekke de aktuelle risikoer på en tilstrekkelig måte. Prosessen betegnes som ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som selskapet har eller kan bli utsatt for, med bakgrunn i gjennomførte stresstester som viser hvilke endringer i makrovariabler som kan påføre selskapet større tap.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter standardmetoden for kreditt- og markedsrisiko og legger til grunn basismetoden for operasjonell risiko for å beregne kapitaldekningen i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler, Basel II.

Kapitaldekningen skal sikre at selskapet har nødvendig bufferkapital for hendelser som kommer i tillegg til ordinære tapsnedskrivninger. For å ha stor handlefrihet i forhold til strategiske valg og forretningsmessige muligheter velger konsernet Sparebanken Sør å ha en større ansvarlig kapital enn det behovet som beregnes ut fra ICAAP.

Minstekravet for ren kjernekapitaldekning var 12,0 prosent, kjernekapitaldekning 13,5 prosent og total kapitaldekning 15,5 prosent pr. 31.12.2018.

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
ANSVARLIG KAPITAL		
Aksjekapital	1 125 000	525 000
Overkurs	500 000	500 000
Annen egenkapital	1 545 635	1 351 730
Fradrag	-3 048	-1 201
Netto ansvarlig kapital (ren kjernekapital)	3 167 587	2 375 529
Minimumskrav til ansvarlig kapital		
Kredittrisiko	1 248 960	990 345
Markedsrisiko	0	0
Operasjonell risiko	53 614	56 264
CVA tillegg	0	45 833
Fradragsposter	0	0
Sum minimumskrav ansvarlig kapital	1 302 574	1 092 442
Beregningsgrunnlag	16 282 175	13 655 525
Ren kjernekapitaldekning	19,5 %	17,4 %
Kjernekapitaldekning	19,5 %	17,4 %
Kapitaldekning	19,5 %	17,4 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage Ratio)	7,2 %	7,0 %

NOTE 5 – KREDITTMÅRÅDET OG KREDITTRISIKO

Styret i Sparebanken Sør fastsetter konsernets kredittstrategi. Sammen med kredittpolitikk og retningslinjer for kredittprosessene, skal dette sikre at kundeporteføljen har en akseptabel risikoprofil og bidrar til at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping.

Utlån fordelt på risikoklasser

Det benyttes modeller som er basert på interne og eksterne data for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) neste 12 måneder og forventet tap (EL) på kunde- og porteføljenivå. Kundene scores månedlig, og deles på konsernnivå inn i 11 klasser (A – K) ut fra sannsynlighet for mislighold. Klasse K er misligholdte lån og engasjementer med kvalitativt vurdert nedskrivninger.

Alle kunder skal være risikoklassifisert før lånet overføres til Sparebanken Sør Boligkreditt AS, og lån som overtas av Sparebanken Sør Boligkreditt AS skal ha en misligholds-sannsynlighet (PD-verdi) på maksimalt 3,00 %. Kunder som får en svakere risikoklasse etter overførsel til selskapet, kan imidlertid fortsatt inngå i sikkerhetsmassen dersom krav om belåningsgrad innenfor 75 % oppfylles. Kredittrisikoen er lav.

Selskapet har følgende risikoklasser:

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold (PD-verdier)	Øvre grense for mislighold (PD-verdier)
A	0,00 %	0,10 %
B	0,11 %	0,25 %
C	0,26 %	0,50 %
D	0,51 %	0,75 %
E	0,76 %	1,25 %
F	1,26 %	2,00 %
G	2,01 %	3,00 %
H	3,01 %	5,00 %
I	5,01 %	8,00 %
J	8,01 %	99,99 %
K	100,00 %	

Sannsynlighet for mislighold	
Lav risiko (A-D)	0,00 - 0,75%
Middels risiko (E-G)	0,76 - 3,00 %
Høy risiko (H-J)	3,01 - 99,99 %
Mislighold (K)	100 %

Spesifikasjon innen risikogrupper pr. 31.12.2018

Tusen kroner	Engasjement	Engasjement i %	Brutto utlån	Potensiell eksponering
Lav risiko	34 716 092	82,8 %	31 660 819	3 055 273
Middels risiko	6 668 343	15,9 %	6 538 447	129 896
Høy risiko	465 466	1,1 %	464 406	1 060
Mislighold og nedskrevne engasjementer	0	0,0 %	0	0
Uklassifisert	82 486	0,2 %	72 862	9 624
Sum	41 932 387	100,0 %	38 736 534	3 195 853

Spesifikasjon innen risikogrupper pr. 31.12.2017

Tusen kroner	Engasjement	Engasjement i %	Brutto utlån	Potensiell eksponering
Lav risiko	27 224 371	81,8 %	25 058 050	2 166 321
Middels risiko	5 534 012	16,6 %	5 429 235	104 777
Høy risiko	451 961	1,4 %	445 117	6 844
Misligholdte og nedskrevne engasjementer	0	0,0 %	0	0
Uklassifisert	51 029	0,2 %	41 561	9 468
Sum	33 261 373	100,0 %	30 973 963	kr 2 287 410

I engasjement inngår brutto utlån og potensiell eksponering. Potensiell eksponering er ubenyttet kredittramme på fleksilån.

Maksimal kredittespønering**Virkelig verdi**

Maksimal eksponering mot kredittisikto for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantestillelser og tillatte motregninger.

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	343 083	152 957
Netto utlån til kunder	38 728 856	30 967 963
Obligasjoner og sertifikater	2 625 663	808 817
Finansielle derivater	421 929	368 812
Sum kredittespønering balanseposter	42 119 531	32 298 549
Potensiell eksponering		
Ubenyttede kreditter	3 195 853	2 287 410
Sum potensiell eksponering	3 195 853	2 287 410
Total kredittespønering	45 315 384	34 585 959

NOTE 6 - UTLÅN

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Utlån vurdert til amortisert kost		
Fleksilån	8 214 867	7 518 339
Nedbetalingslån	30 521 668	23 455 623
Brutto utlån	38 736 534	30 973 963
Nedskrivninger	-7 679	-6 000
Netto utlån	38 728 856	30 967 963
Ubenyttet kreditt på Flexilån	3 195 853	2 287 410

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Utlån fordelt på sektorer og næringer		
Personkunder	38 698 242	30 943 401
Næringslivskunder *)	0	0
Opptjente renter	38 292	30 562
Brutto utlån	38 736 534	30 973 963
Nedskrivninger	-7 679	-6 000
Netto utlån	38 728 856	30 967 963

*) Utlån til næringslivskunder er lån til boligformål for kunder i sektor 8200.

	31.12.2018		31.12.2017	
Utlån fordelt på geografiske områder				
Vest-Agder	15 976 361	41,3 %	13 514 160	43,6 %
Aust-Agder	10 230 536	26,4 %	8 621 345	27,8 %
Telemark	3 788 416	9,8 %	3 052 322	9,9 %
Rogaland	1 106 520	2,9 %	624 913	2,0 %
Oslo	3 890 000	10,0 %	2 324 234	7,5 %
Akershus	1 649 156	4,3 %	1 275 585	4,1 %
Øvrige fylker	2 087 867	5,4 %	1 555 404	5,0 %
Sum	38 728 856	100,0 %	30 967 963	100,0 %

NOTE 7 - MISLIGHOLDTE LÅN

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Brutto misligholdte engasjementer > 90 dager	0	0
Individuelle nedskrivninger	1 337	0
Øvrige lån i trinn 3	14 140	0
Netto misligholdte engasjementer	15 477	0
Avsetningsgrad misligholdte lån	8,64 %	0,00 %
Brutto misligholdte > 90 dager i % av brutto utlån	0,0 %	0,0 %

Etter gamle prinsipper ble et misligholdt engasjement definert som summen av en kundes totale engasjement dersom en del av engasjementet hadde vært overtrukket eller hatt restanse over kr. 1.000 i mer enn 90 dager. I 2017 var det ikke registrert mislighold etter dette prinsippet.

NOTE 8 – TAP

Avsetning for tap og periodens tapskostnad er beregnet iht. ny regnskapsstandard IFRS 9 og er basert på forventet kreditt-tap (ECL) ved bruk av 3-trinns metode som er beskrevet i note 26 i årsregnskapet.

Tall for tilsvarende periode i fjor fulgte IAS 39 med daværende tapsmodell. Tall for inneværende periode vil således ikke være direkte sammenlignbare med tidligere perioder.

De ulike elementene som inngår i tap og nedskrivninger på utlån og ubenyttede kreditter, er omtalt under Regnskapsprinsipper. Det vises også til note 3 om Risikostyring og til note 5 om Kredittområdet og kredittrisiko.

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Periodens endring i nedskrivninger trinn 1	286	0
+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 2	-3 695	0
+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 3	982	0
= Periodens tapskostnad	-2 427	0

MILLIONER KRONER	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	
Tapsavsetning pr 01.01.2018	1 600	8 200	400	10 200
Overføringer				
Overført til trinn 1	3 900	-3 868	-32	0
Overført til trinn 2	-157	157	0	0
Overført til trinn 3	0	-16	16	0
Tap på nye utlån	782	678	6	1 466
Tap på fraregnet utlån *	-326	-2 195	-93	-2 614
Tap på gamle lån og andre endringer	-3 912	1 610	1 041	-1 261
Tapsavsetning pr 31.12.2018	1 888	4 565	1 337	7 791
Avsetning tap på utlån	1 840	4 521	1 317	7 679
Avsetning tap på ubenyttede kreditter	48	44	20	112
Sum tapsavsetning	1 888	4 565	1 337	7 791

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd eller overført mellom selskapet og morbank.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

Beregnet tap pr 31.12.2018 basert på de ulike trinnene i tapsmodellen.

MILLIONER KRONER

Trinn	Engasjement-beløp	I %	Beregnet tap	I %
1	37 541	95,5 %	2	24,2 %
2	1 745	4,4 %	5	60,7 %
3	14	0,0 %	0	2,2 %
Sum	39 301	100,0 %	8	100,0 %

NOTE 9 – SIKKERHETSMASSE OG BELÅNINGSGRAD

TUSEN KRONER	Virkelig verdi	
	31.12.2018	31.12.2017
Utlån sikret med pant i bolig (1)	38 728 856	30 967 963
Fradrag for ikke kvalifiserte lån (2)	-82 734	-87 624
Sum kvalifiserte utlån	38 646 122	30 880 339
Sertifikater og obligasjoner	2 166 143	556 484
Finansielle derivater	422 884	345 837
Sum sikkerhetsmasse	41 235 150	31 782 659
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	36 079 881	26 704 357
Overpantsettelse (OC)	14,3 %	19,0 %

1) Sikkerhetsmassens sammensetning er definert i Finansforetakslovens § 11-8.

2) Utlån med LTV som har oversteget 75% inngår i sikkerhetsmassen, men den delen av lånet som overstiger 75% teller ikke med ved beregning av OC.

	Nominelle verdier	
	31.12.2018	31.12.2017
OC basert på nom. verdier - eligibles	14,1 %	19,0 %
OC basert på nom. verdier - alle lån	14,3 %	19,4 %

Beregning av OC er endret noe i forhold til tidligere perioder, sammenligningstall for 2016 er derfor endret.

	31.12.2018	31.12.2017
Gjennomsnittlig belåningsgrad i %	56,8 %	57,0 %
Porteføljen fordelt på intervaller av belåningsgrad:		
under eller lik 40 %	16,1 %	16,9 %
41 - 50 %	12,5 %	12,3 %
51 - 60 %	20,5 %	19,4 %
61 - 70 %	34,3 %	31,9 %
71 - 75 %	12,1 %	13,3 %
over 75 %	4,4 %	6,1 %
Sum	100,0 %	100,0 %

NOTE 10 - RENTE- OG VALUTARISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med selskapets ordinære utlåns- og innlånsvirksomhet og i tilknytning til aktiviteter i norske og internasjonale penge- og kapitalmarkeder. Renterisiko er et resultat av at rentebindingstiden for selskapets aktiva- og passivaside, ikke er sammenfallende. Selskapets styre har vedtatt rammer for maksimal renterisiko, målt ved resultateffekten av en parallell forskyvning av hele rentekurven på to prosentpoeng, samt målt ved antatte vridninger i rentekurven.

Renterisikoen styres ved valg av rentebinding på aktiva- og passiva poster og ved bruk av finansielle derivater. Selskapet har kvartalsvis rapportering til styret.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har pr 31.12.2018 kun utlån med flytende rente i sin portefølje.

Det er utstedt to obligasjonslån i norske kroner til fast rente som er swappet til flytende rente ved bruk av renteswapper. I tillegg er det utstedt fastrenteobligasjoner i euro som er swappet til flytende norske kroner ved bruk av rente- og valutaswapper. All funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta bokføres i regnskapet etter reglene om sikringsbokføring.

Selskapets renteeksponering var på 0,3 mill. kroner pr. 31.12.2018 (6,9 mill. kroner pr. 31.12.2017).

I henhold til selskapets interne regelverk skal resultateffekt ved 10 prosent valutakursbevegelse maksimalt utgjøre 10 mill. kroner. Valutaeksponeringen var på 0 mill. kroner pr. 31.12.2018 (0 mill. kroner pr. 31.12.2017).

NOTE 11 - LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke kan innfri sine forpliktelser ved forfall. Selskapets likviditetsrisiko var gjennomgående lav i 2018, bl.a. ved at utlånene var langsiktig finansiert gjennom obligasjoner med fortrinnsrett. Langsiktig finansiering er definert som finansiering med gjenstående løpetid utover 1 år, samt ubenyttede kommitterte trekkrettigheter. Selskapet skal til enhver tid ha tilstrekkelige likvider til å oppfylle sine forpliktelser. Selskapets finansieringsstruktur oppfylte lovpålagte og styrepålagte krav i 2018.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS hadde pr. 31.12.2018 en innvilget kredittramme på 4 000 mill. kroner i Sparebanken Sør. I tillegg har foretaket en revolverende trekkrettighet i morbank som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner som eventuelt ikke blir refinansiert. Det betales en årlig kommisjon på trekkrettigheten.

Obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Sparebanken Sør Boligkreditt AS, har klausul om låntakers mulighet for forlengelse av løpetiden med 12 måneder fra forfallstidspunktet.

LIKVIDITETSRISIKO

Tabellen angir kontantstrømmer inkludert kontraktmessige renteforfall. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen.

							31.12.2018
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år	
Gjeld / ikke derivative forpliktelser							
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 894	2 894					
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	30 552	20	109	1 823	25 500	3 100	
Øvrig gjeld	92	4	4	84			
Ubenyttede kreditter	3 195	3 195					
Sum gjeld	36 733	6 113	113	1 908	25 500	3 100	
Derivative forpliktelser							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Utbetalinger	-14 898				-14 898		
Innbetalinger	14 324				14 324		
Sum derivative forpliktelser	-574	0	0	0	-574	0	

							31.12.2017
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år	
Gjeld / ikke derivative forpliktelser							
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 360	3 360					
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	27 442	20	73	843	25 523	983	
Øvrig gjeld	75	3	3	69	0	0	
Ubenyttede kreditter	2 287	2 287					
Sum gjeld	33 164	5 670	76	912	25 523	983	
Derivative forpliktelser							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Utbetalinger	-9 847				-9 847		
Innbetalinger	9 454				9 454		
Sum derivative forpliktelser	-393	0	0	0	-393	0	

Forfallsstruktur på utstedte obligasjoner pr. 31.12.2018

ISIN Nummer	Ticker	Valuta	Pålydende	Rente	Forfall	Bokført verdi	Virkelig verdi	
NO0010679806	SORB10	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	22.05.2019	5 014 680	5 018 596
NO0010664659	SORB07	NOK	28 000	Flytende	3M Nibor	27.11.2019	28 070	28 167
NO0010714058	SORB24	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	24.06.2020	4 983 420	5 017 927
XSI383921803		EUR	500 000	Fast	0,250 %	22.03.2021	4 987 561	5 010 807
NO0010778954	SORB27	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	22.11.2021	5 009 574	5 056 957
XSI622285283		EUR	500 000	Fast	0,125 %	30.05.2022	4 985 692	4 976 170
NO0010671597	SORB09	NOK	350 000	Fast	3,85 %	13.02.2023	384 248	386 586
XSI775786145		EUR	500 000	Fast	0,375 %	20.02.2023	5 053 954	5 020 003
NO0010832637	SORB28	NOK	5 000 000	Flytende	3M Nibor	24.09.2025	4 990 828	4 988 708
NO0010670409	SORB08	NOK	500 000	Fast	4,00 %	24.01.2028	576 153	575 960
SUM							36 014 179	36 079 881

NOTE 12 - RENTEINNTEKTER OG RENTEKOSTNADER

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Renter av utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	872	645
Renter av utlån til kunder	893 303	774 119
Renter av sertifik./obl./rentebærende verdipapirer	26 056	12 655
Sum renteinntekter	920 231	787 419
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	65 552	33 474
Renter på utstedte verdipapirer	475 984	393 673
Andre rentekostnader	0	1
Sum rentekostnader	541 535	427 148
Netto renteinntekter	378 696	360 271

Sertifikater, obligasjoner og rentebærende verdipapirer er vurdert til virkelig verdi.

NOTE 13 - INNTEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Gevinst (tap) og verdiendring obligasjoner	-5 820	-541
Netto resultateffekt obligasjoner	-5 820	-541
Verdiendring obligasjoner med fast rente - sikringsbokføring	-330 753	-573 039
Verdiendring derivater fastrenteobligasjoner - utpekt som sikringsinstrument	314 715	547 802
Netto resultateffekt av sikringsbokføring	-16 038	-25 237
Herav effekt av basisswap (1)	-1 537	-31 072
Gevinst / tap ved tilbakekjøp egne obligasjoner - amortisert kost	-1 111	-21 706
Netto andre finansielle instrumenter og derivater	-1 111	-21 706
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	-22 969	-47 484

- 1) Det er utstedt obligasjoner i Euro som er sikret ved bruk av rente- og valutaswapper. Verdien på disse svinger som følge av markedsendringer. Dette fremkommer som en ineffektivitet i sikringen som skal resultatføres.

Basisswapper er derivatkontrakter som inngås i forbindelse med langsiktig finansiering i internasjonale kapitalmarkeder hvor valutaen konverteres til norske kroner. Dette er sikringsinstrumenter, og sett over instrumentenes løpetid er markedsverdiendringene null, forutsatt at obligasjonen holdes til forfall. De regnskapsmessige effektene vil derfor reverseres over tid.

NOTE 14 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

TUSEN KRONER	2018	2017
Eksterne honorarer	1 587	1 769
Forvaltning av utlån/kjøpte tjenester	65 857	55 459
Øvrige driftskostnader	3 553	2 898
Andre driftskostnader	70 997	60 127

Godtgjørelse til revisor inngår i andre driftskostnader

TUSEN KRONER	2018	2017
Ordinært revisjonshonorar lovpålagt revisjon	128	137
Andre attestasjonstjenester	258	363
Honorar for annen bistand	30	0
Sum godtgjørelse til valgt revisor (inkl. mva)	416	500

NOTE 15 - SKATT

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Varige driftsmidler	-177	-222
Obligasjonsgjeld - justering sikringsbøkføring	-754 809	-487 188
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	-754 986	-487 410
Finansielle derivater	672 218	428 477
Verdiendring basiswap ført over totalresultatet	-19 511	
Overgangseffekt IFRS 9	-4 228	
Obligasjoner eiendeler	-5 749	-748
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	642 729	427 729
Grunnlag utsatt skatt (+) / utsatt skattefordel (-)	-112 257	-59 681
Beregnet u.skatt (+) / u.skattefordel (-) (25 %)	-28 064	-14 920
Utsatt skatt / utsatt skattefordel 01.01.	-14 920	-8 694
Endring i utsatt skatt i resultatet	-7 209	-6 227
Endring i utsatt skatt i totalresultatet	-4 878	
Overgangseffekt IFRS 9	-1 057	
Utsatt skatt / utsatt skattefordel 31.12.	-28 064	-14 920
Resultat før skattekostnad	282 275	247 756
Permanente forskjeller	-13	0
Endring midlertidige forskjeller	33 065	24 906
Skattepliktig inntekt	315 327	272 662
Betalbar skatt (25%)	78 832	68 166
Ikke avregnet skatt for 2017	5 561	
Andre endringer	-1 057	
Betalbar skatt i balansen	83 336	68 166
Betalbar skatt	78 832	68 166
Endring i utsatt skatt	-7 209	-6 227
Overgangseffekt IFRS 9	-1 057	0
Skattekostnad	70 565	61 939
Effektiv skattesats	25,0 %	25,0 %

Utsatt skattefordel er balanseført og kan forsvares utfra en forventning om fremtidig inntjening.

NOTE 16 - FINANSIELLE INSTRUMENTER ETTER KATEGORI

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstattet 1. januar 2018 IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling.

Selskapet endret fra dette tidspunkt sine regnskapsprinsipper. Selskapet har ikke valgt å benytte seg av tidlig tilpasning til IFRS 9, og dette medfører at alle sammenligningstall fra tidligere perioder er utarbeidet etter IAS 39.

Klassifisering fra og med 1. januar 2018.

Amortisert kost

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktmessige kontantstrømmer føres til amortisert kost.

Virkelig verdi over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Sparebanken Sør konsern har også valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income)

For rente- og valutaswapper benyttet som sikringsinstrumenter og som er inngått etter 1.1.2018, føres verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis over utvidet resultat (OCI).

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter sikringsbokføring når det gjelder obligasjonsgjeld med fastrentevilkår i norske kroner og utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

Endringen i klassifisering pr 1. januar 2018 gav følgende endringer.

MORBANK					
Tusen kroner		IAS 39		IFRS 9	
	Målingskategori	Balansert verdi	Målingskategori	Balansert verdi	Endring
Finansielle eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost	152 957	Amortisert kost	152 957	0
Netto utlån til kunder	Amortisert kost	30 967 963	Amortisert kost	30 963 735	-4 228
Obligasjoner og sertifikater	Virkelig verdi	808 817	Virkelig verdi	808 817	0
Finansielle derivater	Virkelig verdi	368 812	Virkelig verdi	368 812	0
Finansiell gjeld					
Gjeld til kredittinstitusjoner	Amortisert kost	3 360 846	Amortisert kost	3 360 846	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	26 504 804	Amortisert kost	26 504 804	0
Finansielle derivater	Virkelig verdi	22 975	Virkelig verdi	22 975	0

Alle endringer skyldes ny modell for måling.

Klassifisering 31.12.2018

Tusen kroner	Virkelig verdi	Sikringsbokføring	Amortisert kost (1)	31.12.2018
				Totalt
Utlån til kredittinstitusjoner			343 083	343 083
Netto utlån til kunder			38 728 856	38 728 856
Obligasjoner og sertifikater	2 625 663			2 625 663
Finansielle derivater		421 929		421 929
Sum finansielle eiendeler	2 625 663	421 929	39 071 938	42 119 530
Gjeld til kredittinstitusjoner			2 891 358	2 891 358
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			36 014 179	36 014 179
Finansielle derivater		0	0	0
Sum finansiell gjeld	0	0	38 905 537	38 905 537

1 - Gjeld som inngår i sikringsbokføring er presentert som finansielle eiendeler og gjeld til amortisert kost.

Klassifisering 31.12.2017

Tusen kroner	Finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi (1)	Finansielle derivater brukt som sikrings- instrument	Finansielle eiendeler og gjeld til amortisert kost (2)	31.12.2017
				Totalt
Utlån til kredittinstitusjoner			152 957	152 957
Netto utlån til kunder			30 967 963	30 967 963
Obligasjoner og sertifikater	808 817			808 817
Finansielle derivater		368 812		368 812
Sum finansielle eiendeler	808 817	368 812	31 120 920	32 298 550
Gjeld til kredittinstitusjoner			3 359 909	3 359 909
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			26 495 406	26 495 406
Finansielle derivater		22 975		22 975
Sum finansiell gjeld	0	22 975	29 855 315	29 878 291

1 - Maksimal kredittrisiko tilsvarer innregnet verdi for finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi.

2 - Gjeld som inngår i sikringsbokføring er presentert som finansielle eiendeler og gjeld til amortisert kost.

NOTE 17 - VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

METODER FOR Å FASTSETTE VIRKELIG VERDI

Generelt

For finansielle instrumenter, hvor den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming til virkelig verdi, er det ikke benyttet verdsettelsesmetoder for å beregne virkelig verdi. Dette gjelder i hovedsak fordringer og gjeld som innen kort tid (3 mnd.) forfaller til betaling eller hvor det er kort tid (3 mnd.) til neste renteforfall/-regulering.

Rentebytteavtale

Verdsettelse av rentebytteavtaler til virkelig verdi skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdi. Beregning av forventede kontantstrømmer og neddiskontering av disse, skjer ved bruk av observerte markedsrenter for de ulike valutaer og observerte valutakurser. Beregnede nåverdier kontrolleres mot tilsvarende beregninger fra motparter i kontraktene.

Sertifikater og obligasjoner

Verdsettelse av sertifikater og obligasjoner skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker basert på fremtidig kontantstrøm og kredittrisiko vurdert på balansedagen. Verdsettelsen er basert på observerbare markedsrenter. For vurderinger knyttet til kredittspread benyttes markedsinformasjon og metode fra anerkjent tilbyder.

Utlån

For lån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

Innlån

For innlån er verdsettelse foretatt gjennom bruk av verdsettelsesteknikker og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker.

Innskudd

For innskudd til flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er klassifisert i ulike nivåer.

Nivå 1:

Omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser verdsatt ved bruk av ukorrigerede observerbare markedsverdier. Dette omfatter noterte aksjer, derivater som handles på aktive markedsplasser og øvrige verdipapirer med noterte markedsverdier.

Nivå 2:

Instrumenter verdsatt basert på verdsettelsesteknikker hvor alle forutsetninger (all input) er basert direkte eller indirekte på observerbare markedsdata. Verdier kan hentes fra eksterne markedsaktører eller avstemmes mot eksterne markedsaktører som tilbyr slike tjenester.

Nivå 3:

Instrumenter basert på verdsettelsesteknikker hvor minst en vesentlig forutsetning ikke kan støttes basert på observerbare markedsverdier. I denne kategorien inngår investeringer i unoterte selskaper og fastrenteutlån hvor det ikke foreligger nødvendig markedsinformasjon.

	Innregnet verdi	Nivå 1	Virkelig verdi Nivå 2	Nivå 3
31.12.2018				
TUSEN KRONER				
Eiendeler innregnet til amortisert kost				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	343 083		343 083	
Netto utlån til kunder (flytende rente)	38 728 856			38 728 856
Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
Obligasjoner og sertifikater	2 625 663		2 625 663	
Finansielle derivater	421 929		421 929	
Sum finansielle eiendeler	42 119 530	0	3 390 674	38 728 856
Gjeld innregnet til amortisert kost				
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 891 358		2 891 358	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36 014 179		36 079 881	
Gjeld innregnet til virkelig verdi				
Finansielle derivater	0		0	
Sum finansiell gjeld	38 905 537	0	38 971 239	0

	Innregnet verdi	Nivå 1	Virkelig verdi Nivå 2	Nivå 3
31.12.2017				
TUSEN KRONER				
Eiendeler innregnet til amortisert kost				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	152 957		152 957	
Netto utlån til kunder (flytende rente)	30 967 963			30 967 963
Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
Obligasjoner og sertifikater	808 817		808 817	
Finansielle derivater	368 812		368 812	
Sum finansielle eiendeler	32 298 550	0	1 330 587	30 967 963
Gjeld innregnet til amortisert kost				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 359 909		3 359 909	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	26 495 406		26 645 880	
Gjeld innregnet til virkelig verdi				
Finansielle derivater	22 975		22 975	
Sum finansiell gjeld	29 878 291	0	30 028 764	0

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter seg av sikringsbokføring for gjeld i fastrente og valuta. Obligasjonslånene som inngår i sikringsbokføringen er innregnet til kostpris. Påfølgende målinger skjer til amortisert kost, og endringen i virkelig verdi som er knyttet til den sikrede risikoen. Sikringen avdekker renterisikoen i utstedte fastrente- og valutaobligasjoner. Sikringsbokføringen stiller krav til selskapet om å måle og dokumentere sikringseffektivitet.

Samtlige obligasjonslån emittert med fastrente eller valuta inngår i sikringsbokføringen. Sparebanken Sør Boligkreditt AS benytter virkelig verdi sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv i hele løpetiden.

Resultat av sikringsbokføringen

TUSEN KRONER	2018	2017
Resultat / ineffektivitet i sikringsbokføringen		
Netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	-16 038	-25 237
Sum	-16 038	-25 237
Herav effekt av basiswap	-1 537	-31 072

Ineffektiviteten i sikringsbokføringen er ført som verdiendring og fremkommer også av note 13.

Sikringsbokføring i balansen

Sikringsinstrumentet er innregnet under finansielle derivater. Verdi knyttet til den sikrede risikoen på sikringsobjektet er innregnet under gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

TUSEN KRONER	2018	2017
Innregnet vedrørende sikringsbokføring		
Finansielle derivater (clean value)	672 218	411 126
Sum finansielle eiendeler	672 218	411 126
Pålydende sikringsobjekter	15 174 250	10 215 404
Justering av sikringsobjekt - sikret risiko	754 809	458 987
Finansielle derivater (clean value)	0	13 222
Sum finansiell gjeld	15 929 059	10 687 612

Tabellen viser endringer i verdi på sikringsinstrumentet i regnskapsåret.

Endring i virkelig verdi på sikringsobjektet som kan henføres til den sikrede risikoen, bokføres som en justering av sikringsobjektet i balansen. For gjeld i utenlandsk valuta er det benyttet valutakurs på utstedelsestidspunktet for sikringsobjektet.

NOTE 18 - OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Kortsiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat		
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	154 105	151 047
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	2 467 262	656 270
Påløpte renter	4 295	1 500
Plasseringer i verdipapirer	2 625 663	808 817

Klassifisering av finansielle investeringer

Ved klassifisering av finansielle investeringer i sertifikater og obligasjoner, legges verdipapirenes offisielle rating til grunn.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS eier kun rentebærende verdipapirer i høyeste ratingklasse (Aaa) pr. 31.12.2018.

NOTE 19 - FINANSIELLE DERIVATER

Mill. kroner	31.12.2018	31.12.2018 (1) nettopresentert	31.12.2017	31.12.2017 (1) nettopresentert
Eiendeler				
Finansielle derivater	421 929	421 929	368 812	345 837
Gjeld				
Finansielle derivater	0		22 975	0

1) Viser eiendeler og forpliktelser dersom selskapet hadde nettopført sine finansielle derivater mot hver enkelt motpart

Selskapets motregningsrett følger alminnelig norsk lov. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har gjennom ISDA og tilhørende CSA kontrakter adgang til å motregne mellomværende dersom visse hendelser inntreffer. Beløpene er ikke motregnet i balansen pr.31.12.18 eller pr.31.12.17 fordi transaksjonene som regel ikke gjøres opp på nettopgrunnlag.

NOTE 20 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Tusen kroner	31.12.2017	Emittert	Forfalt/ innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2018
Obligasjoner, nominell verdi	26 409 900	15 581 000	-6 396 000	-14 716 900	20 878 000
Verdireguleringer	27 030			15 027 972	15 055 002
Påløpte renter	58 476			22 701	81 177
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	26 495 406	15 581 000	-6 396 000	333 773	36 014 179

Tusen kroner	31.12.2016	Emittert	Forfalt/ innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2017
Obligasjoner, nominell verdi	24 718 000	6 194 250	-4 895 000	392 650	26 409 900
Verdireguleringer	-146 038			173 068	27 030
Påløpte renter	61 316			-2 840	58 476
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 633 278	6 194 250	-4 895 000	562 878	26 495 406

NOTE 21 - GJENNOMSNIITTLIG RENTEKOSTNAD

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,03 %	1,94 %
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
Obligasjonsgjeld flytende rente	1,63 %	1,19 %
Obligasjonsgjeld fast rente	3,94 %	3,94 %
Obligasjonsgjeld fast rente Euro	0,25 %	0,19 %

Gjennomsnittlig rente, definert som helårlig etterskuddsrente, er beregnet som et veid gjennomsnitt av de faktiske rentebetingelser pr 31.12.18. Ingen gjeldsposter har særlige vilkår. For fastrente obligasjonsgjeld er kupongrenten oppgitt. Fastrente i NOK og valuta er swappet til flytende rente i NOK.

NOTE 22 - OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

TUSEN KRONER	31.12.2018	31.12.2017
Resultat		
Renteinntekter fra Sparebanken Sør på innskudd	872	645
Rentekostnader og kredittprovisjoner fra Sparebanken Sør på lån/kreditt	70 552	38 474
Rentekostnader på obligasjonsgjeld til Sparebanken Sør	6 536	0
Betalt forvaltningshonorar til Sparebanken Sør	65 655	55 409
Balanse		
Bankinnskudd i Sparebanken Sør	343 083	152 957
Obligasjoner med fortrinnsrett eid av Sparebanken Sør (pålydende)	5 711 000	0
Lån/kreditt i Sparebanken Sør	2 891 358	3 359 909

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har en revolverende trekkrettighet i Sparebanken Sør som kan benyttes til å dekke likviditetsforfall på utstedte obligasjoner, som eventuelt ikke blir refinansiert i markedet.

NOTE 23 - ANSATTE, LEDELSEN OG TILLITSVALGTE

Selskapet hadde ingen ansatte pr. 31.12.2018.

Eksterne styremedlemmer mottar fast årlig godtgjørelse, fastsatt av generalforsamlingen.

NOTE 24 - AKSJEKAPITAL OG AKSJEIEIERE

Tusen kroner						2018	
Aksjonær	Antall aksjer	Pålydende pr aksje	Aksje kapital (1)	Utbytte (1)	Årets resultat (1)	Resultat pr aksje	
Sparebanken Sør	100 000	11 250	1 125 000	0	197 076	1 970,76	

Tusen kroner						2017	
Aksjonær	Antall aksjer	Pålydende pr aksje	Aksje kapital (1)	Utbytte (1)	Årets resultat (1)	Resultat pr aksje	
Sparebanken Sør	100 000	5 250	525 000	0	185 817	1 858,17	

1) For bevegelser i egenkapitalen og disponeringer vises til egenkapitaloppstilling.

NOTE 25 - SEGMENTSRAPPORTERING

Selskapet har bare ett segment; utlån til privatmarkedet i Norge. For geografisk fordeling av utlån vises det til note 6. Virksomhetens aktivitet er å erverve utlån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi. Ingen av selskapets kunder står enkeltvis for mer enn 10 % av omsetningen. Dette var situasjonen både i 2017 og 2018.

NOTE 26 - BESKRIVELSE AV TAPS-MODELLEN UNDER IFRS 9

Modell for nedskrivning

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Den nye standarden trådte i kraft 1.1.2018. Se note 1 for omtale av regnskapsprinsipper implementert etter ny standard. Samme modell for beregning er i benyttet i Sparebanken Sør Boligkreditt AS som for morbank og konsern, men med forskjellige datodefinisjon når det gjelder førstegangsinnregninger.

Under IFRS 9 skal det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon. Forskjellen mot tidligere standard er at man viser tapet i regnskapet før det har forekommet en tapshendelse, samt at man inkluderer fremtidige forventninger inn i beregningene.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra forventet kredittap (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Hovedregel er at tapsavsetning beregnes utfra forventet kredittap over de neste 12 måneder eller forventet kredittap over hele levetiden. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kreditttrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kredittisiko på rapporteringstidspunktet. Dersom kreditttrisikoen ikke har hatt vesentlig økning siden førstegangsinnregning vil tapsavsetning beregnes fra forventet kredittap over de neste 12 måneder. IFRS 9 innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene.

Vurdering av vesentlig forverring av kredittisiko

Vurdering av vesentlig forverring av kredittisiko tar utgangspunkt i både en relativ økning i PD og den absolutte endringen. Nivået er satt slik at både den relative endringen er vesentlig og at nivået i seg selv ikke er uvesentlig sammenlignet med hva som regnes som lav risiko. I tillegg er det lagt opp til at hvis det er en stor absolutt endring skal det uansett regnes som vesentlig forverret.

Grenser for vesentlig forverring er oppsummert i tabellen nedenfor:

Parameter	PM
Absolutt grense (a)	0,75 %
Relativ endring (b)	2
Absolutt endring (c)	5 %

Absolutt grense tilsvarer risikoklasse D. Risikoklasse D for PM tilsvarer intervallet 0,5 % til 0,75 %.

Dersom økonomiske konjunkturer eller spesielle nasjonale/regionale utviklingstrekk tilsier at det er høyere risiko i enkelte bransjer/næringer, skal dette tas hensyn til ved å gjøre endringer i PD nivå på kunder i de aktuelle bransjer/næringer.

Populasjon

Modellen skal beregne forventet tap for alle kunder, på kontonivå og som ikke allerede er tapsført. Modellen inkluderer også ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kreditttrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid. IFRS 9 nedskrivninger beregnes med utgangspunkt i situasjonsuttrekk ved utgangen av foregående måned for alle bankens kunder. Alle modellberegninger gjøres på kontonivå. Data som kun eksisterer på kundenivå knyttes til den enkelte konto. Eksempelvis tildeles risikoklasse på kundenivå slik at alle kundens conti har samme score. De viktigste variablene i uttrekket er risikoklasse og PD med tilhørende rente, saldo, bevilgning og sikkerhetsdekning på beregningstidspunktet.

Lån som er innvilget men ikke diskontert på måletidspunktet skal også med i beregningsgrunnlaget.

I hht IFRS 9 skal det beregnes forventet tap også på fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner. Selskapet har for regnskapsåret 2018 ikke avsatt tap knyttet til disse fordringene. Årsaken til dette er at hovedvekten på utlån til kredittinstitusjoner knytter seg til norske banker. Disse har en tilordning i risikoklasse B og en PD på 0,175 % . LGD anses å være lav da de har høye ratinger fra eksterne byrå. Selskapet har vurdert at forutsetningen om lav kredittisiko er oppfylt på balansedagen.

Etter at datagrunnlag er definert merkes de ulike kontoengasjementene og fordeles i de ulike trinnene. Fordeling i en av de tre "trinnene" i modellen er basert på deres risikoendring siden innvilgelse (endring i kredittisiko). For beskrivelse av de enkelte "trinnene" vises det til påfølgende forklaringer. Alle engasjement plasseres ved innregningstidspunktet i trinn 1, og flyttes på et senere tidspunkt til trinn 2 eller 3 i de tilfellene der det har vært en vesentlig økning i kredittisiko. For engasjementer der det er foretatt individuelle nedskrivninger er disse tatt ut fra beregningsgrunnlaget til de modellbaserte tapsnedskrivningene, og de kvalitativt vurderte nedskrivningene tillegges nedskrivninger i trinn 3.

Kontoengasjement i mislighold er i modellen definert som alle kontoengasjement hvor kunden har risikoklasse K. For oversikt over Bankens risikoklasser henvises det til note 5 - Kredittområdet og kredittrisiko. En kundes engasjement vurderes som misligholdt dersom en termin ikke er betalt innen 90 dager etter forfall, eller en rammekreditt har vært

overtrukket i mer enn 90 dager. Når en kunde har ett eller flere misligholdte lån, er det kundens totale engasjement som rapporteres som misligholdt og ikke det enkelte lån. Se også note 7.

Trinn 1

Dette er i de fleste tilfeller utgangspunktet for alle finansielle eiendeler som er omfattet av den generelle tapsmodellen. Finansielle instrumenter som har tilsvarende kredittrisiko som ved førstegangsinnregning og som ikke er klassifisert under trinn 2 og 3 omfattes av dette trinnet. Det beregnede forventede tapet som avsettes i regnskapet tilsvarer forventet tap de neste 12 månedene.

Trinn 2

I trinn 2 plasseres finansielle eiendeler som har en hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning. Om et kontoengasjement er vesentlig forverret eller ikke, defineres som en funksjon av sannsynlighet for mislighold (PD) på beregningstidspunktet og sannsynlighet for mislighold på innvilgelsestidspunktet. Forventet tap for eiendeler i trinn 2 beregnes over restløpetiden for eiendelen.

Modellen har følgende tilleggsindikatorer og overstyringsregler for kundeengasjement (utlån til kunder):

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger et 30 dagers mislighold/overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første krone, men eldre enn 30 dager.

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger større overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første dag, som er forholdsmessig større enn bevilgningen.

- Engasjement med endrede betalingsbetingelser eller refinansiering (forbearance) blir automatisk flyttet til trinn 2.

- Engasjementene sjekkes også mot en intern «watch list» som skal fange opp engasjementsspesifikk fremadskuende risiko.

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig endring i kredittrisiko siden første gangs innregning og der det foreligger objektive bevis på tap på rapporteringstidspunktet. Modellen beregner i dette trinnet et forventet tap over restløpetiden for eiendelen. Dersom det er foretatt individuelle nedskrivninger overstyrer dette den modellbaserte beregningen.

Samme modell benyttes for konsern, morbank og heleid boligkredittforetak, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første innregning. På konsernnivå skal kontoens innvilgelsestidspunkt benyttes, mens det for boligkredittforetaket skal benyttes overførelsesdato.

For morbank skal man som hovedregel benytte innvilgelsestidspunkt, med mindre kontoen har vært registrert i boligkredittforetaket. I så tilfelle skal dato for overførsel til morbank benyttes.

Estimat på tap vil bli beregnet på grunnlag av 12 måneders sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Datagrunnlaget inneholder historiske data om den observerte sannsynligheten for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). Dette vil danne grunnlag for å produsere estimater av fremtidige PD og LGD verdier. Bankens PD-modell gir PD, på kundenivå, ett år frem i tid. Banken har ikke en livstids-PD-modell. Ved beregning av forventet kreditttap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn.

Migrasjon til lavere trinn

Et engasjement som har migrert til trinn 2 kan migrere tilbake til trinn 1 dersom det ikke lenger oppfyller kriteriene for migrering nevnt ovenfor. Det inngår ikke noen eksplisitt karanteneperiode før et engasjement kan migrere til lavere trinn. Engasjement som har gått i mislighold vil migrere til trinn 1 eller 2 når de ikke lenger er misligholdt

Makroforhold og scenarier

Modellen inneholder data for makroforhold, og ved endringer i konjunktur eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende før modellen kan kjøres. Parametere er i hovedsak satt på bakgrunn av empiri.

Selskapet har benyttet seg av ni makrovariabler i modellen for 2018. Disse er benyttet med bakgrunn i pengepolitisk rapport/finansiell stabilitet, hentet fra Norges Bank. Makrovariablene består blant annet av nasjonal og internasjonal vekst i BNP, boligprisvekst, vekst i arbeidsledighet, nivå på styringsrente samt oljepriser.

Det er i modellen definert 3 scenarier, realistisk (base) scenario, optimistisk scenario og pessimistisk scenario. Bakgrunn for vurderingene er en totalvurdering av alle sentrale elementer som påvirker utviklingen av norsk og regional økonomi, og om disse forhold tilsier at det bør foretas endringer i PD og/eller LGD nivå på enkeltbransjer, produkt- og markedssegmenter eller hele porteføljen.

Realistisk (base) scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer forventet fremtidig økonomisk vekst de neste 5 år. Realistisk scenario er sammenlignbart med ICAAP scenarioet Base case. Scenariet bygger på at det forventes en stabil og moderat global økonomisk vekst samt stabil vekst i norsk økonomi de neste 5 år. Det forventes videre at regionale økonomiske veksten de neste 5 år ligger på nivå med resten av landet.

Optimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en høykonjunktur med sterk økonomisk vekst. I år 5 konvergerer scenarioet mot en likevekt med realistisk scenario. I dette scenariet forventes det en positiv utvikling og sterk økonomisk vekst de neste 5 år. Oljepriser vil stige og norsk økonomi vil oppleve en sterk økonomisk vekst. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Pessimistisk scenario representerer en nedgangskonjunktur med svak økonomisk vekst. Pessimistisk scenario vil kunne representere en nedgangskonjunktur basert på en 25 års syklus, men som vil være en god del mildere enn kredittkrisen tidlig på 90 tallet. I år 5 konvergerer scenarioet mot en likevekt med realistisk scenario. I dette scenariet forventes det at veksten i de fremvoksende markedene vil avta. Økt proteksjonisme vil skape handelsbarrierer og den globale økonomiske veksten vil avta. Oljepriser synker og sammen med svak økonomisk utvikling hos våre viktigste handelspartnere, vil dette medføre en svak utvikling og vekst i norsk økonomi. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Sensitiviteter

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har i all hovedsak utlån sikret med pant i eiendom. Dette anses å være det parameter som i størst grad påvirker LGD. Pr 31.12.2018 er det derfor utført sensitivitetsanalyse knyttet til endringer i porteføljens pantesikkerhet. Analysen er utført ved at man antar et fall i pantesikkerhet på hhv 10% og 20% det kommende året. Endringene gir følgende utslag i selskapets tapskostnad:

		31.12.2018
Tusen kroner	Ved 10% reduksjon i pantesikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantesikkerhet
Økte tapsnedskrivninger	3 933	8 925

Det er videre foretatt vurderinger av de ulike scenariene beskrevet ovenfor og vektet dem for å bestemme ECL (Expected Credit Loss). Prinsippene for vektingen er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år (60 % sannsynlig), mens de to andre scenarier vil inntreffe i 1 av 5 år (20 % sannsynlig hver).

Parameter	PM
Vekt optimistisk scenario	20,00%
Vekt realistisk scenario	60,00%
Vekt pessimistisk scenario	20,00%

NOTE 27 – REGNSKAPSPRINSIPPER BENYTTET FØR 1. JANUAR 2018

1. januar 2018 ble ny regnskapsstandard IFRS 9 iverksatt. Samtidig ble standarden implementert i regnskapet. Selskapet valgte å ikke benytte seg av tidlig tilpasning til IFRS 9, og dette medfører at alle sammenligningstall fra tidligere perioder er utarbeidet etter IAS 39.

Regnskapsprinsipper etter IAS 39 er gjengitt nedenfor og hentet fra årsrapporten for 2017.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når kredittforetaket blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller selskapet overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført. En finansiell forpliktelse fraregnes når den finansielle forpliktelsen er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen kun når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Klassifisering

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier ved førstegangs innregning.

- Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter
- Finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi med verdiendringer over resultat
- Utlån og fordringer til amortisert kost
- Andre forpliktelser til amortisert kost

Finansielle instrumenter utpekt som sikringsinstrumenter

Finansielle derivater skal vurderes til virkelig verdi med verdiendring over resultat. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har tatt i bruk rente- og valutaswapper. Finansielle derivater vil bli balanseført til virkelig verdi og verdiendringer vil føres over resultat. Ved beregning av virkelig verdi legges markedets på enhver tid aktuelle rentekurve til grunn. Kategorien omfatter rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdi sikring av obligasjoner, utstedt med fast rente og i utenlandsk valuta.

Finansielle instrumenter frivillig kategorisert til virkelig verdi med verdiendringer over resultat

Finansielle instrumenter som inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi er valgt innregnet til virkelig verdi. For Sparebanken Sør Boligkreditt AS gjelder det obligasjoner og sertifikater som er eiendeler.

Utlån og fordringer til amortisert kost

Kategorien omfatter utlån og fordringer som måles til amortisert kost.

Andre forpliktelser til amortisert kost

Kategorien omfatter lån og forpliktelser som måles til amortisert kost.

Måling ved førstegangs innregning

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen til virkelig verdi. For instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, tillegges transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

Etterfølgende måling

Måling til virkelig verdi

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesteknikker baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, ved å referere til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelse baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper, legges markedets til enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

NOTE 28 – HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

De har ikke oppstått hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen.

Erklæring fra styret og daglig leder

Erklæring i henhold til Verdipapirhandellovens § 5-5

Styret og daglig leder i Sparebanken Sør Boligkreditt AS bekrefter at selskapets årsregnskap for 2018 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Videre bekreftes det at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer som selskapet står overfor.

Kristiansand, 4. mars 2019

Styret for Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Geir Bergskaug
Styreleder

Seunn Smith-Tønnessen
Styremedlem

Gunnar P. Thomassen
Styremedlem

Bjørn Friestad
Styremedlem

Marianne Lofthus
Daglig leder

Revisjonsberetning for 2018

Til generalforsamlingen i Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebanken Sør Boligkreditt AS' årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, egenkapitaloppstilling og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Selskapets virksomhet er i det vesentlige uendret sammenlignet med forrige år. Vi har ikke identifisert regulatoriske endringer, transaksjoner eller andre hendelser som kvalifiserer som nye Sentrale forhold. I lys av dette har våre fokusområder vært de samme i 2018 som i fjoråret.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Utlån til kunder og regler for sikkerhetsmasse

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har utlån til privatpersoner med pant i fast eiendom hvor det stilles særskilte krav til høy sikkerhetsdekning og har utstedt obligasjoner med fortrinnsrett. Det er etablert rutiner for å sikre at selskapet overholder de kravene som stilles til sikkerhetsmassen når det er utstedt obligasjoner med fortrinnsrett. Prosessen

Selskapet har i henhold til gjeldende regelverk engasjert oss som uavhengig gransker for kvartalsvis å kontrollere at utlånsmassen oppfyller kravene for foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett. Våre kontrollhandlinger omfattet blant annet en vurdering og testing av selskapets systemer og kontroller, samt granskning av dokumentasjon som viser sikkerhetsmassens sammensetning og verdi. Videre har vi foretatt stikkprøvebasert kontroll av at enkeltlån som i løpet av året er solgt fra morbanken til selskapet

Revisjonsberetning for 2018

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

omfatter formelle kontroller og arbeidsdeling, som skal sørge for at kontrollene er gjennomført før salg av lån fra morbanken til selskapet.

Fordi overholdelse av kravene som stilles til selskapet er av grunnleggende betydning for selskapets drift har vi rettet fokus mot dette temaet.

oppfyller kravene.

Våre kontroller underbygger at selskapet har oppfylt kravene for foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett.

Se note 9 til årsregnskapet for informasjon om sikkerhetsmassen. Vi har gjennomgått informasjonen som gis i årsregnskapet og fant at denne var tilstrekkelig og dekkende.

IT-systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi selskapets finansielle rapporteringssystem og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Selskapet benytter ekstern serviceorganisasjon for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos serviceorganisasjonen er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse, kapasitet og objektivitet og vi gjennomgikk tilsendte rapporter og vurdert mulige avvik og tiltak. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til selskapets IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og kontroller viste at vi i vår revisjon kan bygge på de av selskapets IT-systemer som støtter finansiell rapportering.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et regnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisjonsberetning for 2018

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Revisjonsberetning for 2018

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand, 4. mars 2019
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Reidar H.', is written over a faint, light blue grid pattern.

Reidar Henriksen
Statsautorisert revisor

**SPAREBANKEN SØR
BOLIGKREDITT AS**

Sparebanken Sør Pb. 200, 4662 Kristiansand | www.sor.no | tlf. 38 10 92 00